

Lieta C-212/19

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2019. gada 6. marts

Iesniedzējtiesa:

Conseil d'État (Francija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2019. gada 15. februāris

Pieteicējs:

Ministre de l'Agriculture et de l'Alimentation

Atbildētājs:

Compagnie des pêches de Saint-Malo

[..]

*MINISTRE DE L'AGRICULTURE
ET DE L'ALIMENTATION
(LAUKSAIMNIECĪBAS UN
PĀRTIKAS LIETU MINISTRS)
pret sabiedrību *Compagnie des
pêches de Saint-Malo**

Conseil d'État (Valsts padome (Strīdu
izskatīšanas nodaļa))

[..]

Tiesas sēde 2019. gada 1. februārī
Pasludināts 2019. gada 15. februārī

Ņemot vērā šādu tiesvedību:

Sabiedrība *Compagnie des pêches de Saint-Malo* lūdza *Tribunal administratif de Rennes* (Rennas Administratīvā tiesa) atcelt atmaksas pieprasījumu, ko 2013. gada 22. februārī izdevis *directeur régional des finances publiques de Bretagne*

(Bretaņas reģiona valsts finanšu direktors), lai piedzītu summu 84 550,08 EUR apmērā. Ar 2015. gada 25. jūnija [...] spriedumu administratīvā tiesa atcēla šo atmaksas pieprasījumu.

Ar 2017. gada 14. aprīļa [...] spriedumu *Cour administrative d'appel de Nantes* (Nantes Administratīvā apelācijas tiesa) noraidīja *Ministre de l'environnement, de l'énergie et de la mer, chargé des relations internationales sur le climat* (vides, enerģētikas un jūras lietu ministrs, kas atbild par starptautiskajām attiecībām klimata jomā), apelācijas sūdzību par šo spriedumu.

Ar kasācijas sūdzību, kas 2017. gada 14. jūnijā reģistrēta *secrétariat du contentieux du Conseil d'Etat* (Valsts padome (Strīdu izskatīšanas nodaļas sekretariāts)), lauksaimniecības un pārtikas lietu ministrs lūdza Valsts padomi atcelt šo spriedumu.

Viņš norāda, ka Administratīvā apelācijas tiesa:

- nav lēmusi par pamatu, kas bija izvirzīts saistībā ar administratīvās tiesas sprieduma prettiesiskumu, jo tā neesot lēmusi par pieteikuma nepieņemamību; **[oriģ. 2. lpp.]**
- ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, nospriežot, ka zivsaimniecības un akvakultūras nozaru uzņēmumiem nav piešķirts atbrīvojums no darba ņēmēju iemaksām, lai arī Eiropas Komisija tos ir kvalificējusi kā valsts atbalstu;
- ir sagrozījusi tai iesniegtos lietas materiālus, uzskatot, ka no izmeklēšanas izriet, ka darba ņēmēju iemaksu samazināšanas automātiskas sekas bija darba ņēmējiem izmaksātās neto algas palielināšana.

Ar iebildumu rakstu, kas reģistrēts 2018. gada 13. martā, sabiedrība *Compagnie des Pêches de Saint-Malo* lūdz noraidīt kasācijas sūdzību un uzdot valstij samaksāt summu 3 000 EUR apmērā atbilstoši *Code de justice administrative* (Administratīvā procesa kodekss) L. 761–1. pantam. Tā apgalvo, ka ministra izvirzītie pamati nav pamatoti.

[...] [oriģ. 3. lpp.]

- 1 Kā izriet no tiesai, kas izskata lietu pēc būtības, iesniegtajiem lietas materiāliem, Eiropas Komisija ar Lēmumu 2005/239/EK (2004. gada 14. jūlijs) atzina par nesaderīgu ar kopējo tirgu atbalstu, ko Francijas Republika laikā no 2000. gada 15. aprīlim līdz 15. oktobrim ir īstenojusi kā sociālā nodrošinājuma maksājumu atvieglojumus par labu zvejniekiem, lai kompensētu kuģa *Erika* nogrimšanas 1999. gada 12. decembrī un vētras 1999. gada 27. un 28. decembrī radītos zaudējumus. Tā izdeva rīkojumu par šī atbalsta tūlītēju un efektīvu atgūšanu. Ar 2011. gada 20. oktobra spriedumu Komisija/Francija (C-549/09) Eiropas Savienības Tiesa konstatēja, ka Francija nav izpildījusi savus pienākumus, neatgūstot no atbalsta saņēmējiem atbalstu, kas ar 2004. gada 14. jūlija lēmumu ir atzīts par nelikumīgu un nesaderīgu ar kopējo tirgu. 2013. gada 22. februārī tika

izdots sabiedrībai *Compagnie des pêches de Saint-Malo* adresēts atmaksas pieprasījums par summu, kas atbilst darba ņēmēju iemaksu atvieglojumiem laikā no 2000. gada 15. aprīlim līdz 15. jūlijam kopā ar nokavējuma procentiem. Ar 2015. gada 25. jūnija spriedumu *Tribunal administratif de Rennes* (Rennas Administratīvā tiesa) atcēla atmaksas pieprasījumu. Ar 2017. gada 14. aprīļa spriedumu *Cour administrative d'appel de Nantes* (Nantes Administratīvā apelācijas tiesa) noraidīja vides, enerģētikas un jūras lietu ministra apelācijas sūdzību par šo spriedumu. Lauksaimniecības un pārtikas lietu ministrs ir iesniedzis kasācijas sūdzību par šo spriedumu.

- 2 Tiesa nav lēmusi par ministra izvirzīto pamatu, saistībā ar kuru tiek apgalvots, ka spriedums ir jāatceļ, jo administratīvā tiesa nav lēmusi par iebildi par nepieņemamību, kas balstīta uz sabiedrības *Compagnie des pêches de Saint-Malo* novēloti iesniegtu sākotnējo sūdzību par administratīvo aktu. Tā kā šis pamats ir pietiekams, lai atceltu pārsūdzēto spriedumu, nav jāizvērtē pārējie kasācijas sūdzības pamati.
- 3 Ņemot vērā šīs lietas apstākļus, lieta ir jāizskata pēc būtības saskaņā ar Administratīvā procesa kodeksa L. 821–2. pantu.
- 4 Procesā administratīvajā tiesā ministrs izvirzīja iebildi par sabiedrības *Compagnie des pêches de Saint-Malo* pieteikuma nepieņemamību, balstoties uz tās sūdzības novēlotu iesniegšanu. Tiesa, kas apmierināja sabiedrības pieteikumu, nav lēmusi par šo pamatu, kas nav uzskatāms par nepamatotu. Līdz ar to ministram ir pamats lūgt sprieduma atcelšanu.
- 5 Sabiedrības *Compagnie des pêches de Saint-Malo* iesniegtais pieteikums administratīvajā tiesā ir jāizskata pilnībā un par to ir jālemj nekavējoties.

Par ministra izvirzīto iebildi par nepieņemamību

- 6 Saskaņā ar 2012. gada 7. novembra Dekrēta par valsts budžeta pārvaldi un grāmatvedības uzskaiti 118. pantu redakcijā, kas piemērojama šim strīdam: “*Pirms prasības celšanas kompetentajā tiesā parādniekam ir jānosūta sūdzība, kas ir balstīta uz visiem pamatojumiem, kuri var būt noderīgi grāmatvedim, kam uzdots veikt piedziņu saskaņā ar piedziņas rīkojumu. / Sūdzība ir jāiesniedz, pretējā gadījumā tā nav spēkā:/1° Gadījumā, kad tiek celti iebildumi pret atmaksas pieprasījuma izpildi - divu mēnešu laikā no šī pieprasījuma paziņošanas brīža vai no brīža, kad veikta pirmā procesuālā darbība, kas izriet no attiecīgā pieprasījuma (...)*”. Iestādei, izvirzot iebildi par nepieņemamību saistībā ar administratīvajā tiesā **[oriģ. 4. lpp.]** novēloti iesniegtu pieteikumu, ir jākonstatē datums, kurā apstrīdētais nolēmums ir ticis pienācīgi paziņots attiecīgajai personai.
- 7 No izmeklēšanas izriet, ka savā sūdzībā *Ile-et-Vilaine* departamenta publisko finanšu direktoram, kas nosūtīta 2013. gada 5. jūnijā, sabiedrība norādīja, ka ir saņēmusi apstrīdēto atmaksas pieprasījumu 2013. gada 18. martā, taču savos procesuālajos rakstos, kas iesniegti administratīvajā tiesā un administratīvajā

apelācijas tiesā, tā apgalvoja, ka šis 18. marta datums ir pārrakstīšanās kļūda. Tā kā iestāde nav izpildījusi savu pienākumu sniegt pierādījumu par atmaksas pieprasījuma paziņošanas datumu, novēlotu sākotnējās sūdzības par administratīvo aktu iesniegšanu nevar uzskatīt par pierādītu. Līdz ar to iebilde par nepieņemamību, pamatojoties uz 2012. gada 7. novembra dekrēta 118. pantā paredzētā termiņa izbeigšanos, ir noraidāma.

Par atmaksas pieprasījuma tiesiskumu

- 8 Pirmkārt, sabiedrība savā replikas rakstā administratīvajai tiesai ir skaidri atteikusies no pamata saistībā ar to, ka atmaksas pieprasījums neatbilst valsts tiesību aktos paredzētajām pamatojuma prasībām. Procesā Valsts padomē tās iebildumu rakstā izvirzītais pamats saistībā ar to, ka atmaksas pieprasījums neatbilst pamatojuma prasībām, kas izriet no Eiropas Savienības tiesību aktiem, nav papildināts ar precizējumiem, kas ļautu izvērtēt, cik lielā mērā nav ievērotas šo tiesību aktu normas.
- 9 Otrkārt, no Eiropas Savienības Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka valsts atbalsta, kas izmaksāts, pārkāpjot Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. pantu, saņēmējs nevar lietderīgi atsaukties uz tiesiskās palāvēības un tiesiskās drošības principiem, lai iebilstu pret atbalsta atmaksāšanu. Līdz ar to pamats saistībā ar to, ka atmaksas pieprasījumā neesot ievēroti šie principi, ir jānoraida. Turklāt valsts pieļautais nokavējums, atgūstot apstrīdēto atbalstu, nepadara atmaksas pieprasījumu par prettiesisku.
- 10 Treškārt, saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 263. pantu: *“Eiropas Savienības Tiesa izskata jautājumus par to, cik likumīgi ir leģislatīvie akti, kā arī Padomes, Komisijas un Eiropas Centrālās bankas pieņemtie tiesību akti, izņemot ieteikumus un atzinumus, kā arī tādi Eiropas Parlamenta un Eiropadomes tiesību akti, kas pieņemti, lai radītu tiesiskas sekas attiecībā uz trešām personām. Tā pārbauda arī to Savienības struktūru aktu likumību, kuri rada tiesiskas sekas trešām personām. / [...] Jebkura fiziska vai juridiska persona ar pirmajā un otrajā daļā minētajiem nosacījumiem var celt prasību par tiesību aktu, kas adresēts šai personai, vai kas viņu skar tieši un individuāli, un par reglamentējošu aktu, kas viņu skar tieši, bet nav saistīts ar īstenošanas pasākumiem. / [...] Tiesvedība, ko paredz šis pants, atkarībā no apstākļiem jāuzsāk divos mēnešos pēc tam, kad vai nu tiesību akts publicēts vai darīts zināms attiecīgai personai vai, ja tas nenotiek, tad no dienas, kad tas šai personai kļuvis zināms”*. Saskaņā ar 1994. gada 9. marta Eiropas Kopienų Tiesas spriedumu lietā TWD Textilwerke Deggendorf GmbH/Bundesrepublik Deutschland (C-188/92), tiesiskās drošības prasība liek izslēgt iespēju tādām atbalsta saņēmējām, attiecībā uz kuru Komisija, pamatojoties uz Eiropas Ekonomikas kopienas dibināšanas līguma 93. pantu (kļuvis par Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 88. pantu, tagad – Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. pants), ir pieņēmusi lēmumu un kurš varēja apstrīdēt šo lēmumu **[orig. 5. lpp.]**, bet nav ievērojis obligāto termiņu, kāds šajā ziņā ir paredzēts Eiropas Ekonomikas kopienas dibināšanas līguma 173. panta trešajā daļā (kļuvis par Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 130. pantu, tagad –

Līguma par Eiropas Savienības darbību 263. pants), apstrīdēt šā lēmuma tiesiskumu valsts tiesās, ceļot prasību par šā lēmuma īstenošanas pasākumiem, ko veikušas valsts iestādes. Turklāt saskaņā ar 2000. gada 19. oktobra spriedumu lietā *Itālija un Sardegna Lines/Komisija* (C-15/98 un C-105/99) un 2018. gada 25. jūlija spriedumu lietā *Georgsmarienhütte u.c.* (C-135/16), tāda individuāla atbalsta faktiskie saņēmēji, kas ir piešķirts atbilstoši atbalsta shēmai un kuru Komisija ir uzdevusi atgūt, šī iemesla dēļ ir tieši un individuāli skarti saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 263. panta ceturto daļu.

- 11 Ir skaidrs, ka sabiedrība *Compagnie des pêches de Saint-Malo*, kas apstrīd Komisijas Lēmuma (2004. gada 14. jūlijs), kas publicēts Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī 2005. gada 19. martā, spēkā esamību, nav cēlusi prasību par šī tiesību akta atcelšanu, pamatojoties uz tobrīd piemērojamo Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 130. pantu, minētajā pantā paredzētajā prasības celšanas obligātajā termiņā, lai arī ar šo lēmumu zvejniekiem piešķirtie sociālā nodrošinājuma maksājumu atvieglojumi bija atzīti par nesaderīgiem ar kopējo tirgu, un šai sabiedrībai neapšaubāmi bija tiesības to apstrīdēt, jo tā no šī lēmuma varēja secināt, ka tas uz viņu attiecas tieši un individuāli iepriekš minētā 130. panta izpratnē gan attiecībā uz darba devēja iemaksām, gan uz darba ņēmēja iemaksām. Līdz ar to tā nevar apstrīdēt tā spēkā esamību tiesvedībā, kas vērsta pret valsts iestāžu veiktajiem lēmuma īstenošanas pasākumiem. Tāpēc ir jānoraida pieteikums par to, ka saskaņā ar Līguma 267. pantu Eiropas Savienības Tiesā ir jāiesniedz prejudiciāls jautājums par Komisijas Lēmuma (2004. gada 14. jūlijs) spēkā esamību.
- 12 Ceturtkārt, sabiedrība apgalvo, ka Komisijas lēmums attiecas tikai uz darba devēja iemaksu atvieglojumu atgūšanu, jo darba ņēmēju iemaksu atvieglojumi ir jāatgūst no darba ņēmējiem, tā kā vienīgi viņi no tiem ir guvuši priekšrocības.
- 13 Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. pantu:

“1. Ja vien Līgumi neparedz ko citu, ar iekšējo tirgu nav saderīgs nekāds atbalsts, ko piešķir dalībvalstis vai ko jebkādā citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, ciktāl tāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm / [..]”. No Eiropas Savienības Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka, lai arī jebkura iestāde, kas veic saimniecisko darbību, neatkarīgi no šīs iestādes juridiskā statusa un tās finansēšanas veida, ir jāuzskata par uzņēmumu šo noteikumu nozīmē, tie [noteikumi] neattiecas uz valsts atbalstu, no kura tiešu priekšrocību gūst atsevišķas fiziskas personas, ja vien ar šo atbalstu netiešā veidā netiek dota priekšroka konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai.
- 14 Komisijas Lēmuma (2004. gada 14. jūlijs) 18. punktā par valsts pasākumiem ir minēts, ka atvieglojums attiecas uz darba devēja un darba ņēmēja iemaksām. Pārējā lēmumā Komisija tomēr min tikai “sociālās apdrošināšanas iemaksas”, skaidri neprecizējot, vai iemaksu atvieglojumi, kuru atgūšanu tā uzdod, attiecas arī

uz darba ņēmēju iemaksām. Eiropas Savienības Tiesa 2011. gada 20. oktobra spriedumā Komisija/Francijs (C-549/09) [oriģ. 6. lpp.] ir norādījusi, ka prasības saistībā ar valsts pienākumu neizpildi ietvaros tai nav jālemj par to, kādos apstākļos un no kuriem uzņēmējiem šis atbalsts ir jāatgūst, un ka tā nevar pārbaudīt, ņemot vērā strīda priekšmetu un tās rīcībā esošo informāciju, kura persona uzņēmumā vai no darba ņēmēju vidus ir saglabājusi atbalsta sniegtās faktiskās priekšrocības.

- 15 Saskaņā ar *Code rural et de la pêche maritime* (Lauku un jūras zvejas kodekss) L. 741.–9. pantu un 1938. gada 17. jūnija Dekrēta par jūrnieku apdrošināšanas sistēmas reorganizāciju un unifikāciju 4. pantu, darba devēja iemaksas lauksaimniecības darba ņēmēju sociālās apdrošināšanas sistēmā un jūrnieku sociālās apdrošināšanas sistēmā maksā darba devēji, bet darba ņēmēju iemaksas maksā darba ņēmēji. Darba devējs nemaksā darba ņēmēju iemaksas, viņš tās vienīgi ietur no apdrošināto personu atalgojuma katrā algas izmaksas gadījumā, un darba ņēmēju iemaksu atvieglojumi ir attiecināti uz darba ņēmējiem, kuri saņem lielāku neto algu un ir tiešie atbalsta saņēmēji.
- 16 Tomēr var uzskatīt, ka šis darba ņēmēju iemaksu atvieglojums ir radījis netiešu priekšrocību uzņēmumam, jo attiecīgajā periodā tam ir bijusi zināma pievilcība, pateicoties augstākam atalgojumam, ko sešus mēnešus saņēma tā darbinieki.
- 17 Atbilde uz pamatu saistībā ar to, ka ar Komisijas lēmumu nav uzdots atgūt darba ņēmēju iemaksu atvieglojumus no uzņēmumiem, ir atkarīga no tā, vai, pirmkārt, šis Komisijas lēmums ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā par nesaderīgiem ar kopējo tirgu tiek atzīti tikai darba devēju iemaksu atvieglojumi, jo darba ņēmēju iemaksu atvieglojumi nesniedz tiešu atbalstu uzņēmumiem un tādējādi tie nevar ietilpt Līguma 107. panta darbības jomā, vai ka tajā par nesaderīgiem ar kopējo tirgu tiek atzīti arī darba ņēmēju iemaksu atvieglojumi. Gadījumā, ja Komisijas lēmums ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā par nesaderīgiem ar kopējo tirgu tiek atzīti arī darba ņēmēju iemaksu atvieglojumi, atbilde uz šo pamatu ir atkarīga no tā, vai ir jāuzskata, ka uzņēmums ir saņēmis atbalstu no visiem šiem atvieglojumiem vai tikai kādas to daļas, un tādā gadījumā, kā novērtēt šo daļu, un vai dalībvalstij ir pienākums uzdot, lai attiecīgie darba ņēmēji atmaksā to atbalsta daļu, ko viņi ir saņēmuši.
- 18 Šie jautājumi, kas ir uzdoti citās Valsts padomei iesniegtajās lietās, norāda uz nopietnām interpretācijas grūtībām, un tie ir jāiesniedz Eiropas Savienības Tiesai.

NOLĒMA:

1. punkts: Atcelt *Cour administrative d'appel de Nantes* 2017. gada 14. aprīļa spriedumu.

2. punkts: Atcelt *Tribunal administratif de Rennes* 2015. gada 25. jūnija spriedumu. [oriģ. 7. lpp.]

3. punkts: Apturēt tiesvedību par pieteikumu, ko iesniegusi sabiedrība *Compagnie des pêches de Saint-Malo*, līdz brīdim, kad Eiropas Savienības Tiesa būs sniegusi atbildi uz šādiem jautājumiem:

1. Vai Komisijas Lēmums (2014. gada 14. jūlijs) ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā par nesaderīgiem ar kopējo tirgu tiek atzīti tikai darba devēju iemaksu atvieglojumi, pamatojoties uz to, ka darba ņēmēju iemaksu atvieglojumi nesniedz atbalstu uzņēmumiem un tādējādi nevar ietilpt Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. panta darbības jomā, vai ka tajā par nesaderīgiem ar kopējo tirgu tiek atzīti arī darba ņēmēju iemaksu atvieglojumi?

2. Gadījumā, ja Tiesa nospriež, ka Komisijas lēmums ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā par nesaderīgiem ar kopējo tirgu tiek atzīti arī darba ņēmēju iemaksu atvieglojumi, vai ir jāuzskata, ka uzņēmums ir saņēmis atbalstu no visiem šiem atvieglojumiem vai tikai no kādas to daļas? Šajā pēdējā gadījumā, kā novērtēt šo daļu? Vai dalībvalstij ir pienākums uzdot, lai attiecīgie darba ņēmēji atmaksā visu atbalstu vai atbalsta daļu, ko viņi ir saņēmuši?

[..] [oriģ. 8. lpp.]

[..]